herpy

GEKKOER

Northern sand gecko

Tropiocolotes tripolitanus

En af verdens mindste gekkoer: sandbrun, prikket og med hvid halespids, kun 5-7 cm med hale. Den kommer fra Sahara og de tørre egne i Nordafrika, er aktiv fra skumringen og om natten, lever fredeligt i grupper og kan holdes i et terrarie på ned til 20 × 20 × 20 cm.

Familie: Gekkonidae Tidligere navn: *Stenodactylus tripolitanus; Tropiocolotes apoklomax; Tropiocolotes occidentalis* Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**5-7 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**5-10 år**
Aktiv	**Skumring og nat**
Levevis	**Jordboende**
Biotop	**Ørken**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**20 × 20 × 20 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**26-30 °C**
Hotspot	**35-45 °C**
Temperatur, nat	**20-24 °C**
Luftfugtighed	**30-50 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Valgfri**
Kost	**Insekter og små leddyr (springhaler, bananfluer)**
Holdes	**Enkeltvis, parvis, 1 han med flere hunner eller i gruppe**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**1-2 æg**
Inkubation	**60-90 dage** ved 28-30 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Om arten

Tropiocolotes tripolitanus er typearten for slægten *Tropiocolotes* og en af de mindste gekkoer. Slægtens arter når højst 29-40 mm fra snude til kloak, og med hale bliver dyrene omkring 5-7 cm. Kroppen er slank og lidt aflang, og halen er forholdsvis lang og har en hvid spids. Farven er sandbrun med små, tætte prikker. Rygskællene er tydeligt kølede, så dyret ser ru ud, hvor *Tropiocolotes steudneri* er glattere, mere kraftigt bygget og har større pletter. Øjnene har lodret pupil, tæerne er frie og uden klæbelameller, og der er ingen porer foran kloakken.

Arten blev beskrevet af Wilhelm Peters i 1880 og er opkaldt efter Tripolitanien i Libyen, hvor typeeksemplaret blev fundet. Slægtsnavnet er dannet af græsk for køl og plettet øgle. Der er beskrevet to former ud over den typiske: *occidentalis* fra Vestsahara og Mauretanien og *apoklomax* fra Mali, men der er ikke enighed om, hvor grænserne går. Genetisk består arten af flere linjer, og den kan blive delt i flere arter. *Tropiocolotes algericus* i Maghreb og *Tropiocolotes somalicus* i Somalia regnes i dag for selvstændige arter. Handelen blander slægtens arter sammen, så artsbestemmelsen er ikke altid sikker.

IUCN vurderer arten som ikke truet (LC). Levetiden er ikke dokumenteret; 5-10 år er et skøn ud fra andre små gekkoer. Arten er en af de mest almindelige dværggekkoer i handlen, men de fleste dyr er vildfangede, og kun få opdrættes hvert år.

Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Udbredelse og levested

Tropiocolotes tripolitanus findes i store dele af Sahara og i de tilgrænsende tørre egne: det sydlige Marokko, Vestsahara, Algeriet, Tunesien, Libyen, Egypten, Mauretanien, Mali, Niger og Tchad. Fund i Sudan er sandsynligvis forkerte, og Somalia hører til *Tropiocolotes somalicus*, så de to lande er ikke med på kortet.

Udbredelsen er stor, men ikke fuldt afklaret, og de registrerede fund kan rumme fejlbestemmelser, fordi slægtens arter ligner hinanden.

> **Oprindelig udbredelse:** Marokko, Vestsahara, Algeriet, Tunesien, Libyen, Egypten, Mauretanien, Mali, Niger og Tchad.

LEVESTED

Tropiocolotes tripolitanus lever i tørre, stenede og sandede egne i Sahara. Dyrene holder til på jorden og søger ly i huller i jorden, under sten og mellem rødderne af daddelpalmer. De gemmer sig for solen om dagen og kommer frem i skumringen. Klimaet er meget varmt og tørt med næsten ingen regn, hede somre, milde vintre og store forskelle mellem dag og nat. Temperatur og luftfugtighed i skjulestederne er ikke målt.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

Pasning

TERRARIET

Tropiocolotes tripolitanus og *Tropiocolotes steudneri* passes ens, og det meste af den viden, der findes om pasningen af slægten, bygger på de to arter.

Et par kan holdes i et terrarie på 20 × 20 × 20 cm (længde × bredde × højde). Det er mindstemålet, og større er en fordel: dyrene er meget aktive, og mere bundareal giver plads til flere skjul og en tydelig forskel mellem den varme og den kølige ende. Slægtens arter trives bedst i en gruppe, og op til seks voksne kan holdes sammen i et terrarie på 50 cm i længden. Bundarealet er vigtigere end højden, men lidt højde med sten og bark giver variation.

Brug gerne et glasterrarie med net i låget, så varmen fra lampen kan slippe ud, og bunden forbliver kølig. Som bund passer rent sand blandet med lidt jord eller ler, og ét hjørne holdes let fugtigt som æglægningsplads. Læg flade sten, skifer eller korkbark som skjul i både den varme og den kølige ende. Tunge sten skal stå direkte på bunden af terrariet og ikke på sandet, så de ikke skrider, når dyrene graver under dem. Et skjul med fugtigt mos giver et sted til hudskifte. Låget skal slutte tæt, for dyrene er små og hurtige.

TEMPERATUR

Hold 26-30 °C om dagen og en lille varmeplet på 35-45 °C i den ene ende, målt på en flad sten under lampen. Slægten er meget varmeelskende: med en spot ovenfra er dyrene mere aktive, æder mere og lægger bedre kalkede æg end med en varmemåtte alene. I et lille terrarie skal spotten være svag, fx en lille halogenpære, og styres af en termostat, og den kølige ende skal holde sig under 30 °C, så dyrene altid kan gå fra varmen. Om natten slukkes varmen, og temperaturen må falde til 20-24 °C. Mål med et digitalt termometer i begge ender og med et infrarødt termometer på varmepletten.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luften skal være tør, omkring 30-50 % og ikke over 60 %. Spray en del af terrariet to-tre gange om ugen om aftenen eller tidligt om morgenen: dyrene slikker dråberne af sten og skjul, som de slikker dug i naturen. Hold mosset i det ene skjul og bunden i ét hjørne let fugtige, så dyrene kan vælge mellem fugtigt og tørt og skifte hud uden problemer. Sæt også en meget lav vandskål eller et flaskelåg med frisk vand.

LYS OG UVB

Tropiocolotes tripolitanus er mest aktiv fra skumringen og om natten, men bruger gerne varmepletten, og en fast døgnrytme er vigtig. Brug en LED eller et lysrør i 12-14 timer om sommeren og lidt kortere dage om vinteren, og hold terrariet mørkt om natten. Placer lyset, så skjulene ligger i skygge.

UVB er ikke nødvendigt, når insekterne pudres med kalk med D3. Et svagt UVB-rør skader dog ikke og lader dyrene danne noget af D3-vitaminet selv.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

FODER

Tropiocolotes tripolitanus lever af meget små insekter og andre leddyr og har stor appetit og hurtig forbrænding. Grundfoderet er mikrofårekyllinger og flyveløse bananfluer, og som afveksling kan du give bladlus, springhaler, små kakerlaknymfer og mini-melorme. Byttet må ikke være længere end gekkoens hoved. Fodr lidt og ofte, gerne dagligt, med få dyr ad gangen, og fjern insekter, der ikke bliver spist.

Pudr foderet med kalk ved de fleste fodringer og med kalk med D3 og et multivitaminpræparat en gang om ugen. Æglæggende hunner bruger meget kalk, så giv dem rigeligt i hele sæsonen.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Tropiocolotes tripolitanus er lille, men meget aktiv og jager ivrigt, især om aftenen. Trods de mange vildfangede dyr er arten ofte rolig og tryg, æder åbent og kommer frem, når terrariet åbnes. Den er lidt mere sky og springende end *Tropiocolotes steudneri*. Dominante dyr står højt på strakte ben, mens underordnede holder kroppen lavt og bevæger sig langsomt. Halen vifter, når et dyr er nervøst, ofte efterfulgt af en hurtig flugt i skjul. Det tydelige kropssprog gør, at der sjældent er slagsmål.

Slægtens arter er fredelige over for hinanden og holdes bedst i grupper, gerne med flere hanner. Dyrene i en gruppe skal være omtrent lige store, og et enkelt dyr kan også holdes alene. Hold øje med, om enkelte dyr bliver trykket. Vildfangede dyr er ofte udtørrede og afmagrede ved ankomsten; giv dem vand, foder og ro, så kommer de sig som regel godt. Håndtér dyrene så lidt som muligt: de springer uforudsigeligt, og halen må aldrig tages i.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannerne kalder om natten med svage, piftende lyde, og det er den letteste måde at kende dem på. Som hos andre gekkoer har voksne hanner to buler ved halens rod, og hunnerne bliver kun 2-3 mm længere end hannerne. Hos drægtige hunner kan ægget ses gennem bugen. Alder og vægt ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret for *Tropiocolotes tripolitanus*.

PARRING

Tropiocolotes tripolitanus har ikke brug for vinterhvile, og hunnerne lægger uden nogen særlig cyklus, mest i sommerhalvåret. Flere hanner i gruppen giver langt flere befrugtede æg end en enkelt han med flere hunner, og hannerne slås ikke. Vildfangede hunner er ofte parret og drægtige ved købet, så der kan komme æg inden for få uger.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger som regel ét stort, hårdskallet æg ad gangen; slægtens arter kan også lægge to. Ægget er stort i forhold til hunnen og kan ses gennem bugen, inden det lægges. Hun lægger omkring hver fjerde uge gennem sommeren, op til seks gange om året. Æggene lægges ret åbent eller graves let ned i sandet, gerne i det fugtige hjørne. Andre hunner graver dem let op, så flyt æggene til en inkubator uden at vende dem.

Læs mere: Inkubation af æg

INKUBATION

Læg ægget i en lille lukket boks med få lufthuller på tørt eller kun svagt fugtigt vermiculit eller sand. Hårdskallede gekkoæg tåler ikke vådt substrat og optager ikke vand. Ved 28-30 °C klækker æggene efter omkring 60 dage; ved den lave ende af intervallet kan det tage op mod tre måneder. Om temperaturen påvirker ungernes køn, vides ikke.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er meget små ved klækningen. De kan vokse op hos forældrene med præcis samme pasning, og det giver ofte de stærkeste unger; unger, der opdrættes alene på en varmemåtte, bliver let svage. Det kræver rigeligt med foder i den rette størrelse, så ungerne ikke bliver udkonkurreret. Første foder er springhaler, bladlus, flyveløse bananfluer og nyklækkede fårekyllinger, pudret med kalk med D3.

Ungerne kan også opdrættes for sig i en lille boks, indrettet som de voksnes terrarie med varme ovenfra, et fugtigt skjul og daglig fodring. Se efter, at alle unger får mad, og del dem, hvis en bliver udkonkurreret.

Sundhed og typiske fejl

Der er ingen dokumenterede særlige sygdomme hos slægten. De typiske problemer er de samme som hos andre små ørkengekkoer:

- Udtørring i en for varm og tør opstilling uden fugtigt skjul. Giv et fugtigt skjul, spray jævnligt, og hav altid vand fremme.
- Overophedning i et lille terrarie, hvis spotten ikke er styret af en termostat, eller der ikke er en kølig ende.
- Knuste æg og klemte dyr, hvis tunge skjul og sten står på sand, som dyrene graver under. Sæt dem direkte på bunden.
- For lidt kalk og D3-vitamin, især hos æglæggende hunner. Velforsynede dyr har tydelige hvide kalksække på halsen; mangler de, eller bliver æggene tyndskallede, er der brug for mere kalk.
- Parasitter, især hos vildfangede dyr. Få undersøgt en afføringsprøve.
- Stress hos nyindkøbte dyr. Giv dem ro, mørke og skjul den første tid.
- Underernæring hos unger, der bliver udkonkurreret af større dyr.

Et sundt dyr er livligt om aftenen og natten og har en fyldig hale. Søg dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis gekkoen taber sig, ikke spiser i flere uger eller virker slap.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.